

Mendebaldeko Pirinioak Antzinatean: mugaz gaindiko arkeologiaren ekarpenak

Egun bateko ikastaroa antolatu da nafar Pirinioetako bihotzean. Haren helburua erromatar garaiko lurralde honen garapen eta bilakaeran sakontzea izango da, eskualdea alderik alde zeharkatzen duen galtzada ardatz hartuta.

24.Jul 2025

Cod. F05-25

Mod.:

Face-to-face

Edition

2025

Activity type

Summer course

Date

24.Jul 2025

Location

Casa de Cultura de Auritz

Languages

Basque Spanish

Academic Validity

10 hours

Organising Committee

Fundación
BBVA

Description

Azken urteetan burututako ikerketa arkeologikoek nabarmen erakutsi dute Pirinioen mendebaldeko alde banatan bizi ziren biztanleen loturak nabarmenak zirela, erromatar garaian behinik behin. Gainera, lurraldearen ardatz nagusia aro aldaketa inguruan eraikitako galtzada transpirenaikoa izango zela adierazi dute, haren inguruan antolatu baitziren lurraldeko gainontzeko gune eta elementuak. Komunikazio ardatz horri esker mugitzen ziren pertsonak, salgaiak eta haiekin batera ideiak, hizkuntzak, etab. Gune menditsua izan arren, inperioko gainontzeko lurraldeekin ongi lotutako eskualdea bilakatu zen.

Ikergai hori abiapuntutzat hartuta, Aranzadi Zientzia Elkartek galtzada zein haren inguruko guneak aztertzeari ekin zion 2012 urtetik aurrera, Auritz (Nafarroa) eta Aurizberri (Erroibar, Nafarroa) inguruan. Proiektua, ordea, pixkanaka hazten eta indarra hartzen joan zen, lehenik Nafarroako Foru Erkidegoko beste udalerri batzuetara zabalduz, Artzibarrera kasu. Hurrengo pausoa, ekimenari mugaz gaindiko izaera ematea ezinbestekoa zela ulertuz, Euroeskualdeak bultzatutako PIRENAEUS proiektuari hasiera ematea izan zen. Hortaz, Uda Ikastaro hau proiektu honen testuinguruan antolatu da Auritzeko, Luzaideko eta Donazaharreko udalen zein Aranzadi Zientzia Elkartearen elkarlanarekin.

Hortaz, aurreko guztia kontuan hartuta, kultura eta ondarearekiko konpromisoa duten ikerlari, unibertsitate, udalerri zein herritarren bultzadaz baliatuta, egun bateko ikastaroa antolatu da nafar Pirinioetako bihotzean. Haren helburua erromatar garaiko lurralde honen garapen eta bilakaeran sakontzea izango da, eskualdea alderik alde zeharkatzen duen galtzada ardatz hartuta. Horretarako, mugaren bi aldetan gaiaren gainean lanean aritzen diren ikerlariak batu nahi dira, ondare kultural honen ikerketan jarraitu, balioan jarri eta haren gizarteratzea hizpide hartuta; eta nola ez, betiere mugaz gaindiko ikuspegia ardatz hartuta.

Objectives

Ikerketa arkeologiko eta multidiziplinarretan oinarrituta, Pirinioen mendebaldeko Antzinateko dinamika sozioekonomikoak ezagutu eta haietan sakontzea. Horretarako, mugaz gaindiko ikuspuntua duten ikerketa eta proiektuak jorratuko dira Euskal Autonomia Erkidegoan, Nafarroan eta Ipar Euskal Herrian lanean dabiltzan espezialisten ikuspegi holistiko baten bidez.

Pirinioen bi isurialdeetako ondare arkeologikoaren antzekotasun eta ezberdintasunak identifikatzea eta haien gainean hausnartzea.

Erromatarren iritsieratik aurrera Ibañetako lepotik barrena Pirinioak alderik alde gurutzatzen zituen galtzadaren ertzeko lurraldeari buruzko bilakaera diakronikoa aztertzea. Mendi inguru honetan mundu erromatarrak ingurura egokitzerakoan izandako erraztasunez eta zailtasunez eztabaidatzea.

Lurraldean identifikatutako aztarnategi arkeologikoen eta bertako elementuen ikerketa gaurkotuen berri izan eta mugaz gaindiko interpretazioa eskaintzea.

Auritz bezalako mendi eta landa inguruan unibertsitate mailako ikastaro bat antolatzea, ikastaroan landuko diren aztarnategi eta guneetatik gertu. Gainera, despopulazio jasaten ari den inguru honetako agenda kultura hornitu nahi da honelako ekimenei esker.

Erromatar garaiko aztarnategiak dituzten herrien eta ikerlarien arteko mugaz gaindiko harremanak eta elkarlana estutzea, haien arteko elkarlan sarea sortzeko, baliabide komunak sortzeko eta hedapen jarduerak bultzatzeko.

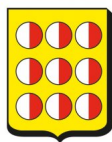
Organised by

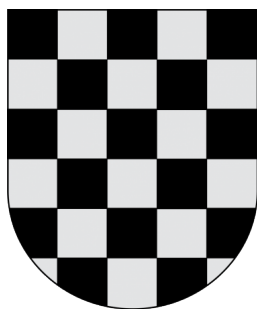
Auritzko
Udala
Ayuntamiento de
Auritz/Burguete

In collaboration with

COMMUNE DE
SAINT-JEAN-LE-VIEUX
DONAZAHARREKO
HERRIA

Universidad
del País Vasco Euskal Herriko
Unibertsitatea

IVERSITÉ
DE PAU ET DES
PAYS DE L'ADOUR

INSTITUT
DE RECHERCHE SUR
L'ARCHITECTURE
ANTIQUE

ARCHÉOSCIENCES
BORDEAUX

Université
BORDEAUX
MONTAGNE

HADES
Bureau d'investigations
ARCHÉOLOGIQUES

upna

Universidad Pública de Navarra
Nafarroako Unibertsitate Publikoa

Universidad
de Cantabria

Program

24-07-2025

09:30 - 09:45	Presentation by the Director of the activity Eneko Etxeberria Bereziartua Euskal Herriko Unibersitatea (UPV/EHU) - Ikastaroko zuzendaria Oihane Mendizabal Sandonís Université de Pau et des Pays de l'Adour (UPPA); Euskal Herriko Unibersitatea (UPV/EHU); Aranzadi Zientzia Elkarte - Ikastaroko zuzendaria
09:45 - 10:30	“Baskoiak eta erromatar globalizazioa. Baskoniaren ibilbide historikoa Antzinatean (K.a. I - K.o. V)” Jokin Lanz Betelu Nafarroako Unibertsitate Publikoa (NUP/UPNA) - Irakasle laguntzaile doktorea
10:30 - 11:15	“Lehen txanponak Pirineoen bi aldeetan : zirkulazioak, harremanak eta berezitasunak Burdin Aroan” Eneko Hiriart Bourdeos - CNRS Ikerlaria
11:15 - 11:45	Break
11:45 - 12:30	“De l'Errozabal à l'Oztibarre, ce que nous racontent les objets métalliques sur l'archéologie du territoire” Fanny Larre HADES Bureau d'investigations archéologiques - Ikerkaria, instrumentum-ean espezializatua
12:30 - 13:15	“El uso de las cuevas en época romana: un fenómeno transpirenaico ” Leticia Tobalina Pulido Universidad de Cantabria - Irakasle laguntzaile doktorea José Ángel Hierro Gárate Ikerlari independentea - Ikerlaria
13:15 - 14:00	Round table: “Mendebaldeko Pirinioak Antzinatean: aurkeztutako lanen gaineko hausnarketak eta etorkizuneko erronkak” Oihane Mendizabal Sandonís Université de Pau et des Pays de l'Adour (UPPA); Euskal Herriko Unibersitatea (UPV/EHU); Aranzadi Zientzia Elkarte - Ikastaroko zuzendaria (Moderator) Jokin Lanz Betelu Nafarroako Unibertsitate Publikoa (NUP/UPNA) - Irakasle laguntzaile doktorea Eneko Hiriart Burdeos - CNRS Ikerlaria Fanny Larre HADES Bureau d'investigations archéologiques - Ikerkaria, instrumentum-ean espezializatua Leticia Tobalina Pulido Universidad de Cantabria - Irakasle laguntzaile doktorea José Ángel Hierro Gárate Ikerlari independentea - Ikerlaria
15:00 - 16:30	“BISITA GIDATUA: Zalduako indusketa arkeologikoa” Oihane Mendizabal Sandonís Université de Pau et des Pays de l'Adour (UPPA); Euskal Herriko Unibersitatea (UPV/EHU); Aranzadi Zientzia Elkarte - Ikastaroko zuzendaria

Directed by

Eneko Etxeberria Bereciartua

UPV/EHU

University professor EHU / UPV School of Law. Associate professor of law legal process. PhD in Law.

Oihane Mendizabal Sandonís

Aranzadi

Oihane Mendizabal es graduado en Historia por la UPV/EHU en 2014. Ha realizado en 2023 una tesis doctoral sobre la presencia e influencia de Roma en el territorio occidental de los Pirineos. Asimismo, es miembro del Departamento de Arqueología de la Sociedad de Ciencias Aranzadi y dirige varios yacimientos arqueológicos ubicados en los Pirineos tanto en Alta como en Baja Navarra. Actualmente está realizando una estancia de 2 años en el laboratorio IRAA de la Universidad de Pau (UPPA) gracias a una beca posdoctoral del Gobierno Vasco.

Teachers

Eneko Etxeberria Berezartua

AZPEITIKO UDALA, DERECHO PUBLICO

José Ángel Hierro Gárate

Historian lizentziatua eta Historiaurreko eta Arkeologiako masterra egin du Kantabriako Unibertsitatean. Gainera, Historian doktorea da Kantabriako eta Euskal Herriko Unibertsitateetan. Duela 30 urtetik hona hainbat arkeologia-kanpainatan parte hartu du, eta berak hainbat esku-hartze zuzendu ditu. Aipatzekoak dira Riocueva (Entrambasaguas, Kantabria) bisigodoen garaiko hilobi-kobazuloan 2010 eta 2016 artean egindakoak. 12 urte baino gehiagoko esperientzia du arkeologo profesional gisa, eta jarduera ugari zuzendu ditu kudeaketa-arkeologiaren barruan. Enrique Gutiérrez Cuencarekin batera, "Proyecto Mauranus" zuzentzen du, Kantabriako Antzinate Berantiarri eta Goi Erdi Aroari buruzkoa, eta hainbat ikertzailek zuzendutako beste zenbaitetan kolaboratzen du ikerketa taldekide gisa. Azkenekoa, "Kobantz proiektua" izan da. Bere ikerkuntza-lana, bere argitalpenetan islatzen dena, ondorengo arlo hauetan oinarritu da: erromatarren garaiko arkeologia militarrean, Kantabriar Gerretan edota Espainiako Gerra Zibileko Kantabriako gotorlekuetan eta beste aztarna material batzuetan. Hala ere, argi eta garbi Antzinaro Berantiarrean eta Goi Erdi Aroan zentratuta dago, toreutikari, hiletamunduari eta haitzuloen erabilerei buruzko lanekin.

Eneko Hiriart

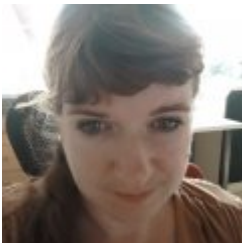
Eneko Hiriart CNRS-eko ikertzailea da (Archéosciences Bordeaux laboratoriora), arkeologoa eta numismatikalaria. Bere ikerketek Burdin Aroko Europako gizarteak aztertzen dituzte, bereziki ekonomia, lehen txanponak, hiri-ereduen sorrera eta Pirinioetako espazioen arteko harremanak. Bordeaux Montaigne-ko Unibertsitatean 2014ean doktoradutza ukan ondoren, Doktoratu-ondorengo ikerketa-kontratuak Paris-ko École Normale Supérieure-n eta Aix-Marseille-ko unibertsitatean iragan zituen. Casa de Velázquez-eko (Madrid) partaidea izana da 2016an eta 2017an. Gaurregun, lehen hirien agertzea nola gertatu zen Kristo aitzineko III. mendean, Europa kontinentalean, ikertzen ari du. Bestalde, Dordoñan (Frantzia), Burdin Aroko aztarnategi batetan - La Peyrouse santutegi zeltiarrean - indusketa

arkeologikoak zuzentzen ditu. Ikuspegi ikonografikoari eta datu-base kolaboratiboen garapenari ere arreta jartzen dio. GPR Human Past programaren buru-kide da, eta ikerkuntzaren zabalkundean inplikaturik da (irakaskuntza, erakusketak, argitalpenak...).

Jokin Lanz Betelu

Jokin Lanz es licenciado en Historia (2012), Máster en Mundo Clásico (2013) y doctor en Historia Antigua (2017) en la UPV-EHU. En julio de 2018 se volvió a incorporar a esta universidad como Investigador Doctor contratado y en agosto de 2019 fue contratado como asesor científico y técnico de actividades del Museo Oiasso (Irun, Gipuzkoa) que gestiona la Fundación Arkeolan. Entre 2020 y 2022 impartió docencia en la UPNA con el perfil de Profesor Asociado y desde septiembre de 2022 ejerce como Profesor Ayudante Doctor en dicha universidad. Durante todo este periodo, Lanz ha formado y forma parte de varios grupos de investigación. Sus líneas de investigación giran en torno a las prácticas diplomáticas durante la Antigüedad Tardía y la recepción de la Antigüedad en la historiografía vasconavarra y ha asistido y participado activamente en varios congresos, seminarios, conferencias, coloquios y cursos de carácter nacional e internacional. Tiene varias publicaciones de carácter científico y ha colaborado en la edición de varios libros y realizado varias estancias académicas en el extranjero, la última de ellas en 2024 en la Universidad de Génova (Italia) amparada por una ayuda "José Castillejo" del Ministerio de Universidades.

Fanny Larre

Fanny Larre arkeologia sedimentarioan eta objektu metalikoen eta instrumentuen azterketan espezializatutako arkeologoa da. 2008an Bordeleko Mouton de Mello Unibertsitatean lizentziatu zen eta 2011tik Hadesen lan egiten du. Hainbat arkeologia-indusketa prebentibo eta jarraipen-proiektu zuzendu ditu, bereziki Lescar, Akize, Baiona eta Larzabalen. UMR 5607 Ausoniusen kide atxikia da 2022tik, eta Oihane Mendizabalekin batera zuzentzen du «ATEA, Archéologie d'un Territoire et de son Environnement dans l'Antiquité» PCRa. Errozabaletik Oztibarrera». Fanny Larre artikulu eta lan zientifiko ugari egiten ditu eta egilekidea da. Artikulu eta lan horiek manufakturatutako produktuei buruzkoak dira bereziki, eta Antzinarotik gaur egunera arteko ezagutzak dituzte. Ohiko hizlaria da nazioko eta nazioarteko hitzaldietan. Bere ikuspegiak jakin-min zientifikoa eta diziplinartekotasuna uztartzen ditu, eta Antzinaroko dinamika sozial, ekonomiko eta kulturalen ulermena aberasten du.

Oihane Mendizabal Sandonís

Aranzadi

Oihane Mendizabal es graduado en Historia por la UPV/EHU en 2014. Ha realizado en 2023 una tesis doctoral sobre la presencia e influencia de Roma en el territorio occidental de los Pirineos. Asimismo, es miembro del Departamento de Arqueología de la Sociedad de Ciencias Aranzadi y dirige varios yacimientos arqueológicos ubicados en los Pirineos tanto en Alta como en Baja Navarra. Actualmente está realizando una estancia de 2 años en el laboratorio IRAA de la Universidad de Pau (UPPA) gracias a una beca posdoctoral del Gobierno Vasco.

Leticia Tobalina Pulido

Gaur egun irakasle laguntzaile doktorea da Arkeologia arloan Kantabriako Unibertsitatean. Doktorea (2019) tutoretza partekatuan Nafarroako Unibertsitatean eta Université de Pau et des Pays de l'Adour-en. Historian lizentziatua eta Artearen Historian graduatua. Arkeologia Masterra, Irakasleen Prestakuntza Masterra, Historia eta Humanitate Digitalak Masterra eta Curriculumaren eta Prestakuntzaren Ikerketa eta Berrikuntza Unibertsitate Masterra. Ikertzailea izan da Juan de la Cierva Formazion Incipit-en, CSIC eta Casa de Velázquez-EHEHiko doktoretza ondoko kidea (2021-2022 promozioa), ikerketa-laguntzailea Université Clermont-Auvergne unibertsitatean (2018, 2020-2021), baita irakasle ere Nafarroako Unibertsitatean, Université Clermont Auvergne-n, Santiago de Compostelako Unibertsitatean eta Université de Pau et des Pays de l'Adour-en. Bere ikerketa-ildoan, erromatarren eta antzinako berantiarren populazioaren azterketan oinarritzen da, gutxi inbaditzen duten arkeologia-tekniken bidez (oinezko prospekzio intentsiboa) eta informazioaren modelizazioa konbinatzen dira, datu arkeologikoen inperfekzioaren kudeaketan arreta berezia jarritz (landan zein bulegoan). 2024an Barandiaran Arkeologia Beka irabazi zuen eta 2023an HDH saria.

Registration fees

FACE-TO-FACE	UNTIL 30-06-2025	UNTIL 24-07-2025
young fee	25,00 EUR	34,00 EUR
General	-	48,00 EUR
Reduced fee regular	-	41,00 EUR
Registration exemptions	-	34,00 EUR
Professionals and students of euskaltegis or approved self-learning centers	-	41,00 EUR
Elkar	-	41,00 EUR

Place

Casa de Cultura de Auritz

Kanaleburua 11 - 31640 Auritz - Burguete

Navarre